

Aan initiatiefnemers Zonnepark RWZI Millingen
t.a.v. ir. O.P. (Onno) van Gilst, Waterschap Rivierenland
en de heren Scholtens en Cruijsen

Tevens afschrift aan:
Gemeente Berg en Dal,
t.a.v. dhr. Marcel van den Berg

(verstuurd per email)

Groesbeek, 21 april 2020

betreft: **landschappelijke en ecologische inpassing van plan Zonnepark RWZI Millingen**

Geachte heren,

Per email van dhr. Marcel van den Berg d.d. 19 maart jl. aan het partneroverleg Natuur en Landschap Berg en Dal heeft u, zowel initiatiefnemers als gemeente, gevraagd om suggesties en ideeën voor de inrichting en het beheer van een zonnepark bij de RWZI Millingen. Graag willen wij hierop ingaan. Mogelijk hebben de initiatiefnemers al een principeverzoek bij de gemeente neergelegd; in dat geval richten wij ons met deze brief nadrukkelijk tot de gemeente die het principeverzoek in behandeling zal nemen.

De Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek is in het jaar 2000 opgericht met als doel het behoud en de ontwikkeling van landschappelijke elementen in het agrarisch gebied, ten behoeve van flora, fauna, cultuurhistorie, natuurgerichte recreatie en educatie. Ons werkgebied beslaat de gemeente Berg en Dal. Inmiddels beheert de stichting ca. 67 hectare aan natuurterreinen en landschapselementen, deels in eigendom, deels van derden. Indachtig onze doelstelling hebben wij van begin af aan actief deelgenomen aan het gemeentelijk overleg in het kader van het Landschapsontwikkelingsplan (LOP). Daarin wordt gewerkt aan een gezamenlijke agenda om ervoor te zorgen dat het landschap en de ruimtelijke kwaliteit niet verder worden aangetast, maar minimaal behouden blijven en nog beter, erop vooruit gaan. Dit in het licht van de dynamiek van allerlei ontwikkelingen die hun stempel op het buitengebied (gaan) zetten. Een zo'n ontwikkeling is de energietransitie waarvan de mogelijk enorme ruimtelijke gevolgen voor onze leefomgeving en de inrichting van het landschap zoals we dat nu kennen, nog niet goed voor te stellen en te bevatten zijn.

Medio 2019 hebben wij een inspraakreactie (terug te lezen op onze website) gegeven op de Ruimtelijke visie duurzame energieopwekking 2019 die het gemeentebestuur ter goedkeuring aan de raad had voorgelegd. Kort samengevat luidde ons standpunt/advies m.b.t. de inrichting van zonneparken:

Landschappelijke en maatschappelijke inpassing van zonnevelden is verplicht, daarbij:

- Overweeg oprichting van een landschapsfonds om negatieve landschapsgevolgen te compenseren
- Toon meer ambitie voor biodiversiteitsverhoging bij zonnevelden
- Groene dooradering van zonnevelden niet beperken tot kavelgrenzen, maar ook binnen de kavel
- Bij landschapsplan voor zonnevelden hoort een goed beheerplan met beheerdoelen.

De ruimtelijke visie met de gewijzigde zoekgebiedenkaart is aangenomen door de Raad waarmee in principe groen licht is gegeven aan initiatiefnemers om met plannen te komen. In dat stadium zitten we nu. Het plan voor de aanleg van een zonnepark bij de RIZW Millingen is, voor zover we weten, het eerste plan dat aan het partneroverleg is voorgelegd, en mogelijk dus ook al het verst in procedure. Voor alle betrokkenen in de gemeente Berg en Dal is dit dus tevens een leerproces waarvan de uitkomsten mogelijk gevolgen hebben voor hoe er met volgende initiatieven binnen onze gemeente wordt omgegaan. Een zorgvuldige procedure rond het eerste plan zal een voorbeeldwerking hebben voor volgende plannen. Dit zal het lokale maatschappelijk draagvlak voor zonneparken ten goede kunnen komen.

In de Ruimtelijke visie heeft de gemeente aangegeven dat landschappelijke (en maatschappelijke) inpassing noodzakelijk is. Daarbij wil men een uitnodigend beleid hanteren, dus initiatiefnemers dragen zelf projecten aan. In aanvulling daarop vinden wij dat van initiatiefnemers mag worden gevraagd om zorgvuldig om te gaan met de landschapswaarden in onze gemeente en daar in hun planvorming rekening mee te houden. In die zin is het voorgestelde inrichtingsplan voor een zonnepark bij de RWZI Millingen, voor zover wij dat kunnen beoordelen op basis van de meegeestuurde opstellingstekening, teleurstellend. De percelen worden min of meer volledig volgelegd met zonnepanelen. In dit plan lijkt geen landschappelijke inpassing te zitten, noch een voorstel t.a.v. een bijdrage aan de biodiversiteit. Hiervoor is in ieder geval geen ruimte gereserveerd in het ontwerp zo blijkt uit de toegezonden opstellingstekening.

Een soortgelijke ervaring hebben wij onlangs opgedaan met een initiatiefnemer van een plan voor een zonnepark elders in de gemeente, op een perceel naast een van onze natuurterreinen. Ook in dat plan was niets bedacht voor landschappelijke en ecologische inpassing. Het lijkt er dus op dat initiatiefnemers inzetten op maximale benutting van de beschikbare grond voor het plaatsen van zoveel mogelijk panelen en het van andere partijen zoals gemeente, omwonenden of andere stakeholders laten afhangen of ze iets daarvan moeten inleveren t.b.v. landschap en natuur. Dat levert meteen een moeizaam proces op. Ons inziens dient de gemeente vooraf randvoorwaarden voor landschappelijke en ecologische inpassing aan te geven waarbij voor een historisch, kleinschalig cultuurlandschap met natuur- en recreatieve waarden zwaardere minimumcriteria gelden dan voor een grootschalig landschap zonder die waarden.

De initiatiefnemers geven in hun email aan dat zij graag willen 'dat het zonnepark bij de zuivering Kekerdom goed ingepast is in het landschap en bijdraagt aan het versterken van de biodiversiteit op en rond deze percelen'. Wij willen dat ook. De vraag is natuurlijk wat het in de praktijk gaat betekenen. Concreet hebben wij de volgende aanbevelingen:

- Ga uit van de landschapswaarden die horen bij dit landschap, ook rekening houdend met de cultuurhistorie, dus niet alleen de huidige situatie maar ook de waarden die verloren zijn gegaan (zijn nu vaak de meest gewaardeerde).
- Herstel van de biodiversiteit in het agrarisch cultuurlandschap heeft prioriteit. De locatie ligt in het agrarisch polderland, maar ook dicht bij een natuurgebied (Millingerwaard). Bekijk met welke inrichtingsmaatregelen een bijdrage kan worden geleverd aan verhoging van de biodiversiteit in relatie tot het nabijgelegen natuurgebied.
- Onttrek het zonnepark aan het oog. Leg rondom een struweelbeplanting van inheemse/streekeigen soorten aan die voldoende breed en hoog is/wordt.
- Voorkom dat de gronden waarop het zonnepark komt niet meer toegankelijk zijn voor het wild zoals haas en das.
- Laat het plan voor landschappelijke inpassing en biodiversiteitsmaatregelen opstellen door een gerenommeerd ecologisch adviesbureau.
- Bij inrichting en aanleg van landschappelijke en ecologische elementen hoort ook een beheerplan dat onderdeel uitmaakt van de vergunning.
- Om duurzaam bij te dragen aan landschap en biodiversiteit dienen de aangelegde landschapselementen ook na afloop van het zonnepark in stand te blijven.

Aanvullend willen we nog een opmerking maken over zonneparken (op landbouwgrond) in relatie tot biodiversiteit. Vaak wordt gedacht dat de biodiversiteit er vanzelf op vooruit gaat, omdat de grond niet meer intensief wordt benut voor landbouwdoeleinden. Zo wordt de grond niet meer bemest, en ook blijft (vaak) gebruik van bestrijdingsmiddelen achterwege. Dit is echter een te simpele voorstelling van zaken. Voorheen zwaar bemeste landbouwgronden gaan geen bloemenweides met rondzoemende insecten opleveren zodra het landbouwkundig beheer wegvalt en men 'de natuur haar gang laat gaan'. Goed beheer tussen en onder de panelen is lastig. Er zal eerder een ruigtevegetatie ontstaan die veelal wordt beheerd door middel van al dan niet permanente schapenbegrazing. Dat levert weinig biodiversiteit op. Ook kunnen minder licht en een andere waterverdeling op de bodem, als gevolg van de plaatsing van de panelen, leiden tot een afname van het bodemleven en bodemvruchtbaarheid. Dit heeft niet alleen gevolgen voor dieren die de locatie als foerageergebied gebruiken, maar ook voor het toekomstig landbouwkundig gebruik na afloop van het zonnepark. Graag verwijzen we voor meer informatie naar het Alterra rapport 'Zonneparken natuur en landbouw' (F.F. van der Zee et al, 2019, rapport 2945). De conclusie van de onderzoekers is dat er nog veel kennislacunes zijn. Daarom is het zinvol om de ecologische ontwikkeling in zonneparken te monitoren.

Met vriendelijke groet,

G. Nieuwboer
voorzitter